Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2014, sp. zn. 4 Tdo 1010/2014, ECLI:CZ:NS:2014:4.TDO.1010.2014.1

Číslo: 55/2015

Právní věta:

Trestní zákoník v § 15 odst. 2 stanoví, že srozuměním ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoníku může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem. Pro eventuální úmysl postačuje pouhá představa možnosti výsledku, kterou pachatel uskutečnil svým jednáním.

Proto v případě že pachatel oběma rukama strčil do prsou poškozeného, který stál otočen zády k zábradlí, a kdy s ohledem na jeho výšku, na výšku zábradlí a intenzitu útoku reálně hrozilo, že poškozený může přes zábradlí přepadnout a zranit se, musel tuto eventualitu jako možnou předpokládat a být s ní alespoň smířen.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.08.2014

Spisová značka: 4 Tdo 1010/2014

Číslo rozhodnutí: 55

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Ublížení na zdraví, Úmysl nepřímý

Předpisy: § 146 odst. 1 tr. zákoníku
§ 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku
§ 15 odst. 2 tr. zákoníku
§ 36 Zákon č. 40/1964 Sb.
§ 43 předpisu č. 120/2001Sb. ve znění do 31.12.2012
§ 50a předpisu č. 40/1964Sb.
§ 657 obč. zák.
§ 71a předpisu č. 358/1992Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání, které podal obviněný M. H., proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 5 To 66/2014, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Chomutově pod sp. zn. 47 T 43/2011.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Chomutově ze dne 3. 12. 2013, sp. zn. 47 T 43/2011, byl M. H. uznán vinným zločinem ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 3 tr. zákoníku, jehož se dopustil tím, že dne 12. 10. 2010 kolem 19.50 hod. v místě svého bydliště v K., ul. J. Š. na chodbě ve druhém patře domu, po předchozí slovní rozepři napadl poškozeného M. K., stojícího na schodech pod ním, tím způsobem, že ho rukama strčil do hrudníku, v důsledku čehož poškozený přepadl přes zábradlí a z výšky nejméně 5 metrů dopadl na kamennou podlahu v přízemí domu, v důsledku pádu utrpěl tříštivou zlomeninu stehenní kosti vlevo, tříštivou zlomeninu třetího bederního obratle a zlomeninu příčních výběžků čtvrtého bederního obratle s několika měsíční dobou léčení.

Za to mu byl v sazbě § 146 odst. 3 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání jednoho roku. Podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání jednoho roku. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obviněný zavázán k povinnosti zaplatit na náhradě škody poškozené V. z. p., Krajské pobočce pro Ú. k., Územní pracoviště Ch. a L., se sídlem Ch., ul. E. 5397, částku 177 880 Kč.

Proti rozsudku soudu prvního stupně podali odvolání jak obviněný, tak státní zástupce v neprospěch obviněného. Z podnětu odvolání státního zástupce Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 5 To 66/2014, zrušil podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. v rozhodnutí soudu prvního stupně výrok o trestu a sám nově rozhodl v intencích ustanovení § 259 odst. 3 tr. ř. Obviněnému nově uložil dle § 146 odst. 3 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání dvou roků, jehož výkon podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání tří let. Odvolání obviněného zamítl podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné.

Obviněný podal prostřednictvím svého obhájce proti rozhodnutí soudu druhého stupně dovolání z důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť toto rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku, respektive jiném nesprávně hmotně právním posouzení.

Dovolatel konstatuje, že soudy obou stupňů uvěřily poškozenému a osobám jemu nakloněným, oproti jeho obhajobě, a to přesto, že jednotlivá tvrzení poškozeného jsou v rozporu s jinými ve věci provedenými důkazy. Odvolací soud neposoudil správně obsah lékařských zpráv, z nichž vyplývá, že poškozený lékařům nesdělil, že byl přes zábradlí strčen obviněným, ale pouze tvrdil, že „spadl přes zábradlí“ či že „spadl ze schodů z výšky 5m“. Soudy obou stupňů rovněž bagatelizovaly míru ovlivnění poškozeného alkoholem a nevyhodnotily výpověď svědka S., který uvedl, že poškozený kritického dne vypil nejméně čtyři piva a nezjištěné množství rumu. Nadto poškozený sám uvedl, že byl po pádu v bezvědomí, nemohl proto komunikovat se svědkem P. o strčení ze schodů.

Soudy obou stupňů se řádně nezabývaly tím, zda došlo k naplnění subjektivní stránky zločinu ublížení na zdraví podle § 146 tr. zákoníku, byť odvolací soud ve svém rozhodnutí naznačil, že obviněný jednal v eventuálním úmyslu. Podle trestně právní teorie však takovýto závěr musí být opřen o konkrétně zjištěné skutečnosti, neboť nepřímý úmysl nelze pouze předpokládat, nýbrž prokázat, že pachatel si daný následek představoval jako možný a nepočítal s žádnou konkrétní okolností, která by mohla zabránit následku, což v daném případě zjištěno nebylo.

Závěrečným návrhem se dovolatel domáhá, aby Nejvyšší soud zrušil jak napadený rozsudek odvolacího soudu, tak rozsudek soudu prvního stupně a věc přikázal Okresnímu soudu v Chomutově k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání obviněného je přípustné (§ 265a odst. 1, 2 písm. h/ tr. ř.), bylo podáno osobou oprávněnou prostřednictvím obhájce, tedy podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř., a v souladu s § 265d odst. 2 tr. ř., přičemž lhůta k podání dovolání byla ve

smyslu § 265e tr. ř. zachována.

Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněným naplňují jím uplatněné zákonem stanovené dovolací důvody, jejichž existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

Obviněný ve svém dovolání uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., podle kterého lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. V mezích tohoto dovolacího důvodu je pak možno namítat, že skutek zjištěný soudem byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, třebaže nejde o trestný čin nebo sice jde o trestný čin, ale jeho právní kvalifikace neodpovídá tomu, jak byl skutek ve skutkové větě výroku o vině popsán. Z těchto skutečností pak vyplývá, že Nejvyšší soud se nemůže odchýlit od skutkového zjištění, které bylo provedeno v předcházejících řízeních, a protože není oprávněn v rámci dovolacího řízení jakýmkoliv způsobem nahrazovat činnost nalézacího soudu, je takto zjištěným skutkovým stavem vázán.

Nejvyšší soud po prostudování předloženého trestního spisu předně shledal, že námitky deklarované v podaném dovolání obviněný uplatnil již v předchozích stádiích trestního řízení. Jednak tvořily součást jeho obhajoby jak v přípravném řízení, tak před soudem prvního stupně, byly doslovně užity i v odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně. Jde tak v podstatě pouze o opakování obhajoby, se kterou se již vypořádaly soudy nižších stupňů v odůvodnění svých rozhodnutí. Konstantní judikatura pamatuje na takovýto případ rozhodnutím Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 86/2002, z něhož vyplývá, že „opakuje-li obviněný v dovolání v podstatě jen námitky uplatněné již v řízení před soudem prvního stupně a v odvolacím řízení, se kterými se již soudy obou stupňů v dostatečné míře a správně vypořádaly, jde zpravidla o dovolání, které je zjevně neopodstatněné ve smyslu § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.“ (srov. rozhodnutí č. 408, Soubor rozhodnutí Nejvyššího soudu, svazek 17, C. H. Beck).

Obviněný sice uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., v dovolání však ve skutečnosti nenamítá nesprávnost právního posouzení skutku, ale pouze napadá soudy učiněná skutková zjištění. Námitky obviněného, v jejichž rámci namítal nesprávné hodnocení výpovědí svědků M. K., M. P., M. B., G. K. a F. Z. a vytýkal nedostatečně zjištěný skutkový stav, je nutno považovat za námitky skutkového charakteru týkající se úplnosti provedeného dokazování a způsobu jeho hodnocení. Vzhledem ke konstatované skutkové povaze takto uplatněných námitek pak postrádají obsah podřaditelný pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Proto jen na okraj Nejvyšší soud uvádí, že se v poměru mezi skutkovými zjištěními Okresního soudu Chomutově, z nichž v napadeném rozsudku vycházel také Krajský soud v Ústí nad Labem, na straně jedné a provedenými důkazy (včetně jejich hodnocení) na straně druhé nejedná o žádný, natož extrémní, rozpor. Skutková zjištění uvedená ve výroku o vině napadeného rozsudku mají jasný obsahový podklad ve výpovědi poškozeného M. K., který s dostačující mírou konkrétnosti a jasnosti popsal jednání obviněného vůči jeho osobě, stejně jako jednání vlastní, míru svého ovlivnění alkoholem a způsob komunikace s lékaři. Jeho výpověď je podporována výpověďmi svědků P., B., K., zejména ke stěžejní otázce, že přes zábradlí v domě neupadl v důsledku opilecké ztráty rovnováhy či zakopnutí o harampádí na schodech domu, ale v důsledku cíleného útoku obviněného. Nelze nezmínit i výpověď svědka F. Z., nevlastního syna obviněného, který v hlavním líčení uvedl na pravou míru svou výpověď z přípravného řízení, jíž podporoval obhajobu obviněného o jeho fyzickém napadení poškozeným, a uvedl, že tuto výpověď se k návodu obviněného naučil, aniž však ve skutečnosti něco podobného viděl. Není úkolem Nejvyššího soudu jako soudu dovolacího, aby jednotlivé důkazy znovu reprodukoval, rozebíral, přehodnocoval a vyvozoval z nich nějaké vlastní skutkové závěry. Podstatné je, že soudy obou stupňů hodnotily důkazy v souladu s jejich obsahem, nedopustily se žádné deformace důkazů a nikterak nevybočily z mezí volného hodnocení důkazů, jež

jim skýtá ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. Své hodnotící úvahy soudy obou stupňů srozumitelně a logicky vysvětlily.

To, že odvolací soud neprovedl obviněným navrhovaný důkaz výslechem lékaře, či lékařů ošetřujících poškozeného k tomu, zda a co uváděl k okolnostem vzniku svého zranění, neznamená, že by v řízení byly důkazy opomenuty. Odvolací soud akceptovatelným způsobem vysvětlil, proč pokládá provedení těchto důkazů za nadbytečné, neboť potřebná zjištění ke skutkovém stavu již byla měrou dostatečnou provedena, s tímto názorem se ztotožňuje i Nejvyšší soud. Je právem obviněného navrhovat provedení dalších důkazů, odpovídá tomu však oprávnění soudu, aby uvážil důvodnost navrhovaného důkazu pro přesná a jednoznačná skutková zjištění. Jde-li pouze o vršení důkazů k otázkám, o nichž již lze s ohledem na výsledky řízení jednoznačně rozhodnout, nelze zamítavý postoj soudu k důkazní iniciativně obviněného označit za zkrácení práva obviněného na obhajobu, jde naopak o výraz legitimního výkonu soudní pravomoci.

Právně relevantní námitkou konvenující dovolacímu důvodu dle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je tvrzená absence subjektivní stránky zločinu, jímž byl obviněný uznán vinným. Nejvyšší soud však dospěl k závěru, že jde o námitku zjevně neopodstatněnou.

Zločinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 3 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo jinému úmyslně ublížil na zdraví a takovým činem způsobil těžkou újmu na zdraví.

Úmyslné zavinění je upraveno v ustanovení § 15 tr. zákoníku. Trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel a) – chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, nebo b) – věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn. Srozumění pachatele u nepřímého úmyslu vyjadřuje aktivní volní vztah pachatele k způsobení následku relevantního pro trestní právo, čímž je míněna vůle, jež se projevila navenek, tj. chováním pachatele. Způsobení takového následku však není přímým cílem pachatele, ani nevyhnutelným prostředkem, neboť pachatel sleduje svým záměrem cíl jiný, který může být z hlediska trestního práva jak cílem relevantním, tak cílem nezávadným. Přitom je však pachatel vždy srozuměn s tím, že realizace tohoto cíle předpokládá způsobení následku významného pro trestní právo, avšak tento následek je nechtěným, pouze vedlejším následkem jednání pachatele, s kterým je však srozuměn. Na takovéto srozumění je nutno usuzovat z toho, že pachatel nepočítal s žádnou konkrétní okolností, která by mohla zabránit následku, který si pachatel představoval jako možný. Trestní zákoník v § 15 odst. 2 stanovil, že srozuměním se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoníku může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem. Pro úmysl postačuje pouhá představa možnosti výsledku, za podmínky, že taková představa se bezprostředně projevila v jednání pachatele (srov. Šámal a kol., Trestní zákoník I., C.H.Beck, 2. vydání 2012, str.222, 223).

Nazíráno těmito obecnými principy na konkrétně zjištěné jednání obviněného, je nepochybné, že slovní konflikt mezi obviněným a poškozeným, jakož i důrazný požadavek poškozeného na vyplacení příslušně vyšší finanční částky, než kterou byl obviněný ochoten poškozenému vydat, vyvolaly u obviněného pocit silného rozladění a následné snahy se poškozeného zbavit a debatu tak ukončit. Pokud v situaci, kdy stál čelem k poškozenému, o schod či dva výše než on, přičemž poškozený byl zády otočen k zábradlí vysokému 75 cm (čl. 54 spisu), poté oběma rukama strčil poškozeného do prsou, musel vzhledem k této konstelaci předpokládat, že poškozený může přes zábradlí přepadnout, zranit se a byl s touto eventualitou srozuměn. Tento závěr o zavinění ve vztahu k ustanovení § 146 odst. 1 tr. zákoníku důvodně a správně učinily soudy obou stupňů a nelze proto přisvědčit tvrzení obviněného, že se touto otázkou nezabývaly a zcela ji pominuly. Zmíněné závěry nejsou v rovině podezření, ale zcela důvodně a logicky vyplývají ze zjištěného skutkového stavu. Je proto třeba uzavřít, že právní závěr o úmyslném zavinění není v rozporu s vykonanými skutkovými zjištěními. Ve vztahu k následku v podobě těžké újmy na zdraví (§ l22 odst. 2 písm. i/ tr. zákoníku) šlo ze strany

obviněného o vědomou nedbalost (§ 16 odst. 1 tr. zákoníku), neboť obviněný věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nezpůsobí. Je třeba konstatovat, že obviněný při svém nezpochybňovaném intelektu zanedbal povinnou opatrnost při svém jednání a způsobil nezamýšlený trestněprávně relevantní následek.

Nejvyšší soud uzavírá, že subjektivní stránka trestného činu byla mimo pochybnost správně zjištěna a pochybnost o existenci všech znaků skutkové podstaty zločinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 3 tr. zákoníku tak nemá v ničem oporu.

Z uvedených důvodů Nejvyšší soud shledal, že napadené rozhodnutí ani řízení, které mu předcházelo, netrpí vytýkanými vadami, proto dovolání obviněného M. H. odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.